

викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах реформування: збірник наукових праць. Глухів: Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2023. Вип. 2. С. 67–69.

10. Часницкий М. М.. Глухов. Евреи. Память жива. Страницы истории еврейской общины Глуховщины. Киев: Атопол, 2009. 317 с.

11. Часницкий М. М. Евреи. Глухов и Сумщина. Страницы истории евреев Глуховщины и Сумщины. Киев: Золоті ворота, 2011. 380 с.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРІВ З ГУМАНІТАРНИХ НАУК ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ PHD НА ПРИКЛАДІ ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БРЮССЕЛЯ (UNIVERSITÉ LIBRE DE BRUXELLES)

Шевель Анжеліка

Сумський національний аграрний університет

кандидат філософських наук, доцент кафедри правосуддя та філософії

Вільний університет Брюсселя (Université Libre de Bruxelles) ULB є всеосяжним університетом, в якому вивчається не менше 23 наукових дисциплін. Студенти PhD можуть отримати ступінь доктора філософії в будь-якому з трьох основних напрямків досліджень університету: гуманітарні та соціальні науки, наука та технології, а також науки про життя та здоров'я.

Докторантура базується на дослідженнях і навчає, як проводити дослідження. Вона є третім рівнем академічних досліджень, що веде до звання доктора.

Ця програма високого рівня розділена на дві частини: докторантуру та власне дослідницьку роботу.

Дослідницька робота та дисертація разом становлять 180 кредитів. Вони знаходяться під наглядом наукового керівника PhD, можливо, зі співкерівником.

Докторська програма підготовки становить 60 кредитів. Для того, щоб отримати звання доктора, здобувачі повинні пройти програму підготовки доктора (сертифікат про наукову підготовку («certificat de formation à la recherche»).

Мета докторської програми полягає в тому, щоб поступово навчити здобувача стати автономним дослідником, здатним самостійно визначати та виконувати свої дослідницькі проекти, при цьому завжди одержуючи поради та підтримку свого керівника (керівників).

Кілька разів на рік ULB проводить інформаційні сесії та семінари, присвячені докторантурі:

Семінар: «AvanThèse».

Чи для мене створений докторський ступінь?

Ви закінчуєте магістратуру і думаєте почати докторську? Ці семінари розглядають особливості докторської дисертації, кар'єру дослідника та переваги отримання докторського ступеня для планування вашої кар'єри.

Семінар «AvanThèse» має такі цілі:

сформулюйте свої запитання щодо PhD та інтересу до навчання через дослідження для вашого професійного проекту;
заохочуйте до роздумів про характеристики та додану цінність PhD;
об'єднайте інформацію, якою володіє кожен, підкресліть важливість проактивного підходу та мобілізації мережі;
надайте додаткову інформацію, відгуки та поради;
структуруйте своє мислення в розробці свого професійного проекту;
підготуйтеся ефективно представити себе своїм цілям.

Практичні заняття:

мої запитання про PhD та навчання через дослідження.
мій професійний проект і докторська.

Вступників попросять виконати підготовчу роботу (приблизно 2 години роботи вдома).

SIMA (Інформаційний сеанс для магістра та доктора).

У вас є ступінь бакалавра або магістра? Бажаєте продовжити навчання чи почати кар'єрний шлях? Ви дорослий, хто хоче повернутися до школи? Приходьте в кампус Solbosch, щоб відвідати конференції та задати всі свої найглибші запитання про наші магістерські, спеціалізовані магістерські та докторські курси.

Forum ON.

Форум ON!, присвячений першим роботам, надає інформацію про кар'єру в дослідницькій сфері, а також про докторантуру.

Презентація відділу післядипломної освіти: «Наукова кар'єра: недоступний «Грааль» чи реалістична перспектива?»

Під час навчання в докторантурі здобувачі PhD відвідують семінари.

Семінари з гуманітарних наук – невід'ємна частина навчального процесу підготовки аспірантів та здобувачів наукового ступеню «доктор філософії». Вони сприяють закріпленню отриманих знань, активізують творче мислення, створюють передумови для формування у майбутніх науковців основ наукового світогляду та надають підґрунтя для проведення ретельних методологічних досліджень науки як соціокультурного буття людини, сприяють формуванню базових знань, умінь та навичок.

У викладацькому та студентському середовищі семінари з філософії нерідко іменуються практичними заняттями. Вважаємо таку підміну понять неправомірною. Одна справа – групові заняття за спеціальними, наприклад технічних предметів. У даному випадку вживання слова «практика» виправдано.

Для уточнення наведемо коротку характеристику семінарів взагалі. Вже сам зміст слова «семінар» (латинське «seminarium» в перекладі означає розсадник знань) визначає його головну функцію. Це один з видів занять, на якому отримані на лекції і шляхом самостійної роботи знання студентів закріплюються, поглиблюються, а в якійсь мірі і розширюються, оскільки в ході занять мова може йти про поняття і положення, які раніше вислизнули від уваги студентів.

Перебуваючи на стажуванні в Центрі філософських досліджень Вільного університету Брюсселя (Université libre de Bruxelles, скорочено ULB) я мала змогу вивчити європейський досвід проведення семінарів з гуманітарних наук для студентів PhD.

Розглянемо для прикладу семінар з теорії, методології та досліджень у політичних науках.

Цей семінар призначений для студентів, які планують розпочати великий дослідницький проект, зокрема докторську дисертацію. Він має дві основні цілі: 1) поглибити критичне мислення студентів та особисті роздуми про науковий процес, теорії та методи емпіричної перевірки, засновані на «класичних» авторах дисципліни; 2) набути необхідних дослідницьких та комунікаційних навичок у політичній науці. Цей семінар ні в якому разі не може замінити регулярні дискусії з науковими керівниками PhD або завершення «проміжної роботи» (*épreuve intermédiaire*).

Крім того, учасникам настійно рекомендується доповнити цей семінар більш технічним курсом з методології політичної науки, таким як STAT-307-D Методи розслідувань і опитувань, SOCAD-403 Кількісний аналіз у соціальних науках, POLID-438 Методи польових досліджень, COMM-B-501 Аналіз політичних та медійних дискурсів, DROI-C-643 Методологія дослідження міжнародного права або один із навчальних курсів, запропонованих Європейським консорціумом політичних досліджень (ECPR).

Педагогічний підхід.

Це семінар, а не лекційний курс. Навчання відбувається в основному через взаємодію з іншими студентами, тобто іншими учасниками семінару, шляхом обговорень у групі та презентацій, а також через заняття та критичні оцінки, надані іншими учасниками. Учасники навчаються як робити конструктивні коментарі, так і сприймати їх.

Наведемо приклад одного з семінарів: «Припущення про раціональність у поясненні політичної поведінки: міф чи реальність?»

Питання, які слід обговорити на семінарі:

Що таке раціональність? Які критерії кваліфікації політичного результату, уподобань, вибору чи дії як «раціональних»? У зв'язку з цим ми можемо говорити про «універсальні критерії» для вимірювання раціональності чи раціональності, залежна від контексту? Чи є альтернативні стандарти вимірювання раціональності? Чи будемо говорити про єдину раціональність чи численні раціональності? Які теоретичні, гносеологічні, онтологічні та методологічні наслідки теорії раціонального вибору?

Теорія раціонального вибору: як і чому парадигма раціонального вибору (у сенсі теорії раціонального вибору) стала домінуючою? Це все ще домінуюче в політичній науці? Які обмеження пояснень пояснюються припущенням про раціональність? Чи призвели ці обмеження до переосмислення «раціональності»?

Чи можна ігнорувати питання про раціональність у політології і чи може бути, як це бути чимось на зразок припущення про ірраціональність? Чи стосується теорії раціонального вибору лише до осіб, а не до груп чи організацій, враховуючи, що на сукупному рівні численні індивідуальні раціональні вибори можуть призвести до «нераціональних» або принаймні нераціональних результатів?

Ваш вибір: Якщо ви не застосовуєте теорію раціонального вибору у своєму дослідженні, будь ласка, виправдовуйте свій хід, посилаючись на альтернативний підхід раціональності або пояснивши, як (і чому) ви можете усунути припущення про раціональність. Якщо ви застосовуєте теорію раціонального вибору у своєму дослідженні, будьте готові пояснити, як ви вивчаєте раціональність та захищати свій

вибір стосовно вашого дослідницького питання, а також альтернативних теоретичних пояснень.

Отже, розглянута нами форма проведення семінару з теорії, методології та досліджень у політичних науках має свої переваги і свої недоліки. Викладач використовує різні форми роботи на семінарському занятті. Підготовка до семінару становить більшу частину самостійної роботи студента. На нашу думку, діалогічна форма проведення даного семінару є найбільш ефективним способом засвоєння політично-методологічних знань.

НАУКОВО-ОСВІТНЯ ДИПЛОМАТІЯ ЯК МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ ТРЕНД І ГУМАНІТАРНА ПАРАДИГМА В УМОВАХ МОНДІАЛІЗОВАНОГО СВІТОУСТРОЮ XXI СТОЛІТТЯ

(до 80-річчя Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка та 190-річчя Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

Ціватий Вячеслав

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин
кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, заслужений працівник освіти України

Дієвий інструментарій науково-освітньої дипломатії, міжнародна співпраця та міжнародне співробітництво закладів вищої освіти (ЗВО) – це є стимулюючий фактор оновлення освітньої моделі, інституціонального розвитку та освітньо-наукової інтенсифікації діяльності сучасного Університету в умовах глобалізації та інтернаціоналізації освіти [5, с. 112-114].

Одним із найважливіших процесів в інституціонально-дидактичній системі та освітніх моделях провідних держав світу XXI століття є глобалізаційний фактор, що впливає на всі сторони життя як на світовому, так і на національному рівні окремих держав. У цьому контексті особливої актуальності набуває науково-освітня дипломатія як міжнародно-політичний тренд і гуманітарна парадигма в умовах мондіалізованого світоустрою XXI століття [1, с. 29-32].

Сучасний відкритий глобальний освітній і дослідницький простір передбачають зростання академічної мобільності професорсько-викладацького складу та інтенсифікації міжнародного співробітництва, відкриття міжнародних освітніх програм в умовах мондіалізованого сучасного світоустрою [5, с. 112-114; 8, с. 33-44].

З урахуванням власного досвіду підвищення кваліфікації у форматах академічної мобільності, можна акцентувати увагу на закладах-партнерах, які є регіонально дотичними до України та мають великий освітній інтерес саме до таких партнерських освітньо-регіональних відносин, як наприклад – Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Аджарія-Грузія), Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі (Грузія), Молдавський державний